

PROGRAMA ANALITICĂ / FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

Instituția de învățământ superior	Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava
Facultatea	Facultatea de Științe ale Educației
Departamentul	Departamentul de Științe ale Educației
Domeniul de studii	Științe ale educației
Ciclul de studii	Masterat
Programul de studii/calificarea	Comunicare didactică

2. Date despre disciplină

Denumirea disciplinei	PSIHOPEDAGOGIA ELEVILOR CU DIFICULTĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI TULBURĂRI DE COMPORTAMENT				
Titularul activităților de curs	Conf. dr. Maria Doina SCHIPOR				
Titularul activităților de seminar	Conf. dr. Maria Doina SCHIPOR				
Anul de studiu	II	Semestrul	3	Tipul de evaluare	E
Regimul disciplinei	Categoriza formativă a disciplinei DSI – Discipline de sinteză; DAP – Discipline de aprofundare				DAP
	Categoriza de opționalitate a disciplinei: DO - obligatorie (impusă), DA - opțională (la alegere), DL - facultativă (liber aleasă)				DO

3. Timpul total estimat (ore alocate activităților didactice)

I a) Număr de ore pe săptămână	4	Curs	2	Seminar	2	Laborator	-	Proiect	-
I b) Totalul de ore pe semestru din planul de învățământ	56	Curs	28	Seminar	28	Laborator	-	Proiect	-

II Distribuția fondului de timp pe semestru:	ore
II a) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe	26
II b) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren	25
II c) Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri	51
II d) Tutoriat	7
III Examinări	3
IV Alte activități: activități extracurriculare	7

Total ore studiu individual II (a+b+c+d)	109
Total ore pe semestru (I+II+III+IV)	175
Numărul de credite	7

4. Precondiții

Curriculum	
Competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

Desfășurare a cursului		<ul style="list-style-type: none"> videoproiector, fișe de lucru, PC, videoproiector, grila de observație a comportamentului elevilor, fișa psihopedagogică, suporturi electronice pentru unitatea de curs, prezentări PPT, materiale pentru aplicații, flip-chart, foi A1 și A3, manuale
Desfășurare aplicații	Seminar	<ul style="list-style-type: none"> videoproiector, fișe de lucru, PC, videoproiector, grila de observație a comportamentului elevilor, fișa psihopedagogică, suporturi electronice pentru unitatea de curs, prezentări PPT, materiale pentru aplicații, flip-chart, foi A1 și A3, manuale
	Laborator	-
	Proiect	-

6. Competențe specifice acumulate

Competențe	C1. Proiectarea programelor/ activităților instructiv-educative în perspectiva optimizării comunicării
------------	--

profesionale	didactice și a valorificării optime a resurselor curriculare C2. Implementarea /realizarea programelor/activităților instructiv-educative utilizând metodologii specifice comunicării didactice C3. Evaluarea programelor/activităților instructiv educative prin raportare la exigențele comunicării didactice eficiente C5. Dezvoltarea personală și a carierei elevilor prin intermediul strategiilor de comunicare didactică C6. Elaborarea de analize, studii și cercetări și valorificarea acestora în practica profesională
Competențe transversale	CT1. Aplicarea valorilor, principiilor și a normelor de deontologie profesională solicitate de exigențele etice ale comunicării didactice CT2. Identificarea unor abordări ale comunicării didactice adecvate rolurilor asumate la nivelul echipelor de lucru

7. Obiectivele disciplinei

Obiectivul general al disciplinei	Dezvoltarea unei baze informaționale privind principalele categorii de dificultăți de învățare și tulburări de comportament și specificul educației pentru copiii care manifestă acest tip de inadaptare școlară.
Obiective specifice	<ul style="list-style-type: none"> • O1.1 Integrarea unui context teoretic coerent și flexibil specific abordării activităților instructiv educative din perspectiva psihologiei copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament; • O2.1 Interpretarea situațiilor educative din perspectiva sistemului conceptual specific psihologiei copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament; • O3.1 Aplicarea principiilor, funcțiilor și scopurilor evaluării, precum și a metodelor și instrumentelor de evaluare potrivite cu specificul psihologiei copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament; • O5.1 Formularea unor demersuri aplicative de comunicare privind cariera pentru rezolvarea unor probleme specifice copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament; • OT1. Elaborarea unor proiecte, realizarea și evaluarea axiologică a activităților didactice destinate copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament. • OT2. Conștientizarea și asumarea rolului pe care îl are profesorul în dezvoltarea copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament

8. Conținuturi

Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observații
Curs			
1. Introducere în problematica dificultăților de învățare	2 ore	expunere, prelegerea intensificată,	
- Istoric al abordării dificultăților de învățare			
- Delimitări conceptuale			
2. Teorii și modele ale dificultăților de învățare	2 ore	explicația	
3. Etiologia și tipologia dificultăților de învățare	2 ore	problematizarea,	
4. Identificarea și prevenirea dificultăților de învățare	2 ore	conversația	
- Semne premergătoare ale dificultăților de învățare la vârsta preșcolară;			
- Recunoașterea dificultăților de învățare la vârsta școlară.			
5. Dificultățile de învățare în raport cu viața școlară		expunerea dialogată	
- Dificultăți de învățare aferente pronunției (dislalia, disfonia)	2 ore	prelegerea intensificată	
- Dificultăți de învățare aferente însușirii citit - scrisului - Dislexia și disgrafia	2 ore		
- Dificultăți de învățare a matematicii - Discalculia	2 ore		
6. Educația integrată	2 ore	conversația,	
- Delimitări conceptuale		descoperirea dirijată,	
- Modele și forme ale realizării educației integrate		studiul de caz	
- Modalități integrate de intervenție în educația elevilor cu cerințe speciale în clasă			
7. Abordări educative ale dificultăților de învățare	2 ore	expunere dialogată,	
- Proiectarea activităților de integrare școlară pentru diferite categorii de copii cu dificultăți de învățare.		descoperirea dirijată,	
		demonstrația	
10. Tulburări de comportament	2 ore	prelegerea intensificată,	
- Definirea tulburărilor de comportament și a comportamentului problematic la școală;		conversația,	
- Tipuri de abateri comportamentale și cauzele lor;		studiul de caz	

- Efectele vârstei și genului elevului asupra tipului de comportament problematic.			
11. Strategii de prevenție a comportamentelor problematice în clasa de elevi	2 ore	expunere, conversația, descoperirea dirijată,	
- Asigurarea unui mediu pozitiv de învățare – atitudinile promovate;			
- Rutinele și regulile clasei – strategii de gestionare;	2 ore	expunere dialogată	
12. Strategii de modificare a comportamentelor problematice ale elevilor		problematizarea, demonstrația, studiul de caz,	
- Condiționarea instrumentală și dezvoltarea alternativelor la pedeapsă;			
- Disciplinarea pozitivă; Obiective ale disciplinării pozitive; Metode de disciplinare pozitivă;	2 ore	conversația,	
13. Strategii de intervenție la nivelul clasei pentru elevii cu ADHD		descoperirea dirijată, studiul de caz	
- Incadrarea și delimitarea specificului ADHD în contextul tulburărilor de comportament;			
- Strategii de intervenție educativă aplicabile în cazul copiilor cu ADHD;	2 ore	expunere,	
14. Consilierea copiilor și părinților copiilor cu dificultăți de învățare		conversația	

Bibliografie curs

- [1] Bartok, E., Gagy, E., Crososchi, C., Cseh, A., Deak, G.E., Fulop, G., (2010), *Eu citesc mai bine! Îndrumător pentru tratarea tulburărilor lexico-grafice*, Ediția a II-a, Târgu-Mureș.
- [2] Botiș, A., Axente, A., (2009), *Disciplinarea pozitivă Cum să disciplinezi fără să rănești*, Editura ASCR, Cluj Napoca.
- [3] Cain K., (2012), *Abilitatea de a citi Dezvoltare și dificultăți*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.
- [4] Ezechil, L., (2002), *Comunicarea educațională în context școlar*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- [5] Gherguț, A., (2003), *Managementul serviciilor de asistență psihopedagogică și socială. Ghid practic*. Iași, Polirom.
- [6] Gherguț, A., (2001), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată.*, Iași, Polirom.
- [7] Iucu, R., (2006), *Managementul clasei de elevi. Aplicații pentru gestionarea situațiilor de criză educațională*, Polirom, Iași.
- [8] JIGĂU, M.(coord.), *Prevenirea și combaterea violenței în școală. Ghid practic pentru directori și cadre didactice*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2006
- [9] Mititiuc, I., (1996), *Probleme psihopedagogice la copilul cu tulburări de limbaj*. Iași, Editura Ankarom.
- [10] Mușu, I., Taflan, A. (1997), *Terapia educațională integrată.*, București, Editura ProHumanitate.
- [11] Neamțu, C., și Gherguț, A. (2000), *Psihopedagogie specială. Ghid pentru învățământul deschis la distanță*. Iași, Polirom.
- [12] NEAMȚU, CRISTINA, *Devianța școlară. Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor*, Polirom, Iași, 2003
- [13] Neculau, A., (2007), *Dinamica grupului și a echipei*, Editura Polirom, Iași.
- [14] Popovici, D., (1999), *Elemente de psihopedagogia integrării*, București, Editura ProHumanitate.
- [15] Schipor, D., (2012), *Dificultăți de învățare. O provocare pentru a învăța altfel*, București, EDP.
- [16] ULRICH, C., *Managementul clasei de elevi – învățarea prin cooperare*, Editura Corint, București, 2003
- [17] Ungureanu, D., (1998), *Copiii cu dificultăți de învățare*, București, EDP.
- [18] Ungureanu, D., (2000), *Educația integrată și școala inclusivă*, Timișoara, Editura de Vest.
- [19] Vărășmaș, E., Stănică, C., (1997), *Terapia tulburărilor de limbaj. Intervenții logopedice.*, București, EDP.R.A.
- [20] Zlate, M., Zlate, C., (1982), *Cunoașterea și activarea grupurilor sociale*, Editura Politică, București.

Seminar	Nr. ore	Metode de predare	Observații
Aplicații			
1. Teorii și modele ale dificultăților de învățare (2h)	2 ore	explicația,	
2. Identificarea și prevenirea dificultăților de învățare			
- Dificultăți de învățare aferente pronunției cu potențial ameliorativ la nivel educațional: dislalia simplă și polimorfă. Diagnosticare și încadrare tipologică	2 ore	problematizarea, conversația	
- Modalități de intervenție educativă în cazul sigmatismelor;	2 ore	explicația, conversația,	
- Modalități de intervenție în cazul rotacismului;		descoperirea dirijată	
- Modalități de intervenție educativă în cazul dislaliilor polimorfe;	2 ore		
- Posibilități de intervenție educativă asistată de calculator în	2 ore		

<p>cazul dislaliilor.</p> <p>3. Dificultăți de învățare aferente însușirii citit - scrisului</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dislexia și disgrafia. Modele de intervenție – terapia Davis, terapia Meixner, terapia Sindelar 	4 ore	descoperirea dirijată, conversația, studiul de caz
<p>4. Dificultăți de învățare aferente însușirii matematicii</p> <ul style="list-style-type: none"> - Discalculia 	2 ore	explicația, conversația, exercițiul
<p>5. Abordări educative ale dificultăților de învățare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proiectarea activităților de integrare școlară pentru diferite categorii de copii cu dificultăți de învățare 	2 ore	descoperirea dirijată studiul de caz
<p>6. Operaționalizarea comportamentelor problematice;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Efecte ale utilizării etichetelor asupra comportamentului elevului; - Etape ale operaționalizării; - Efectul reacției disciplinare a profesorului asupra comportamentul problematic al elevului; - Aplicații. 	2 ore	explicația,conversația, descoperirea dirijată
<p>7. Analiza funcțională a comportamentelor problematice ale elevilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metode de realizare a analizei funcționale. Modelul ABC; - Instrumente pentru realizarea analizei funcționale; 	2 ore	exercițiul conversația studiul de caz
<p>8. Strategii de prevenție a comportamentelor problematice în clasa de elevi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea unui mediu pozitiv de învățare – atitudinile promovate; - Rutinele și regulile clasei – strategii de gestionare; 	2 ore	explicația, conversația, exercițiul
<p>9. Strategii de modificare a comportamentelor problematice ale elevilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - Condiționarea instrumentală și dezvoltarea alternativelor la pedeapsă; - Disciplinarea pozitivă; Obiective ale disciplinării pozitive; Metode de disciplinare pozitivă; - Studii de caz. 	2 ore	problematizarea, conversația studiul de caz
<p>10. Strategii de intervenție la nivelul clasei pentru elevii cu ADHD</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificarea caracteristicilor comportamentale specifice ADHD; - Strategii comportamentale de intervenție; 	2 ore	descoperirea dirijată, conversația, studiul de caz

Bibliografie seminar

- [1] Bartok, E., Gagy, E., Crososchi, C., Cseh, A., Deak, G.E., Fulop, G., (2010), *Eu citesc mai bine! Îndrumător pentru tratarea tulburărilor lexico-grafice*, Ediția a II-a, Târgu-Mureș.
- [2] Botiș, A., Axente, A., (2009), *Disciplinarea pozitivă Cum să disciplinezi fără să rănești*, Editura ASCR, Cluj Napoca.
- [3] Crososchi, C., (2012), *Căsuța cu litere și jucării. Material adaptat pentru limba română după metoda Meixner*, Târgu Mureș.
- [4] Gherle, Ș.A., 2008 - *Și eu vreau să vorbesc corect*, Editura Imprimeria Ardealul, Cluj-Napoca.
- [5] Gherle, Ș.A., 2010 - *Hai să-l spunem pe RAM*, Soft educațional logopedic.
- [6] Hărdălău, L., Drugaș, I., 2011 - *Logopedie prin jocuri și exerciții*, Editura Primus, Oradea.
- [7] Hodicska, T., Kriston Asbothne, V., (2013), *Ghid metodologic pentru utilizarea abecedarului „Căsuța cu litere și jucării”*, Târgu Mureș.
- [8] JIGĂU, M.(coord.), *Prevenirea și combaterea violenței în școală. Ghid practic pentru directori și cadre didactice*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2006
- [9] Mititiuc, I., (1996), *Probleme psihopedagogice la copilul cu tulburări de limbaj*. Iași, Editura Ankarom.
- [10] NEAMȚU, CRISTINA, *Devianța școlară. Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor*, Polirom, Iași, 2003
- [11] Vianin, P., 2011 – *Ajutorul strategic pentru elevii cu dificultăți școlare*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.
- [12] Visu-Petra, L., Cheie, L., (2012), *Dezvoltarea memoriei de lucru Exerciții pentru preșcolari și școlari*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.
- [13] Vrașmaș, E., Stănică, C., (1997), *Terapia tulburărilor de limbaj. Intervenții logopedice.*, București, EDP.R.A.
- [14] ULRICH, C., *Managementul clasei de elevi – învățarea prin cooperare*, Editura Corint, București, 2003.

9. **Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului**

Conținuturile disciplinei au fost elaborate ca urmare a consultării programelor de studii similare din țară, a așteptărilor și evaluărilor Inspectoratului Școlar Județean Suceava, Asociației Învățătorilor Suceveni.

10. Evaluare

Tip activitate	Criterii de evaluare	Metode de evaluare	Pondere din nota finală
Curs	<ul style="list-style-type: none"> Demonstrarea capacității de a identifica principalele caracteristici care alcătuiesc tabloul clinic al fiecărui tip de dificultate sau tulburare de comportament; Identificarea modalităților eficiente de educație și integrare a copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament; Aplicarea de instrumente psihopedagogice de cunoaștere a copilului și prelucrarea datelor obținute în vederea realizării unei cercetări pe bază de studiu de caz în domeniul dificultăților de învățare și tulburărilor de comportament. 	Test docimologic	25%
		Studiul de caz	25%
Seminar	<ul style="list-style-type: none"> Elaborarea de modalități de acțiune pentru optimizarea procesului de recuperare, adaptare și integrare a copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament în activitățile școlare și comunitare; Manifestarea abilității de a colabora cu colegii pentru elaborarea unor proiecte de intervenție personalizată pentru situații de inadaptare școlară 	Portofoliul	25%
		Studiul de caz	25%
Laborator	-	-	-
Proiect	-	-	-

Standard minim de performanță

Standarde minime pentru nota 5:

- capacitatea de a opera minimal în sfera teoretică a Psihologiei copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament;
- capacitatea de a aplica informațiile specifice Psihopedagogiei copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament în contexte didactice concrete;
- demonstrarea abilităților de a utiliza metodele de cunoaștere psihologică a elevilor în vederea identificării copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament.

Standarde minime pentru nota 10:

- capacitatea de a nuanța subtil sistemul terminologic al Psihologiei copiilor cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament în vederea surprinderii contextelor sociale și școlare diverse;
- demonstrarea capacității de a utiliza tehnicile specifice contextelor învățării în situații școlare problematice;
- abilitatea de a relaționa diferențiat (prin raportare la particularități de vârstă, motivaționale, intelectuale, de personalitate) cu potențialii elevi cu dificultăți de învățare și tulburări de comportament în vederea intervenției eficiente pentru recuperarea și integrarea acestora.

Data completării	Semnătura titularului de curs conf. univ. dr. Maria Doina SCHIPOR	Semnătura titularului de aplicație conf. univ. dr. Maria Doina SCHIPOR
Data avizării în departament 26.09.2016	Semnătura directorului de departament conf. univ. dr. Otilia CLIPA	
Data aprobării în Consiliul academic 26.09.2016	Semnătura decanului conf. univ dr. Adina COLOMEISCHI	